

Sygn. akt III AUa 978/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 kwietnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jolanta Hawryszko
Sędziowie:	SSA Barbara Białecka SSA Anna Polak (spr.)
Protokolant:	sekr. sąd. Karolina Popowicz

po rozpoznaniu w dniu 16 kwietnia 2014 r. w Szczecinie

sprawy D. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o wypłatę emerytury od 1 października 2011 do 21 listopada 2012

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 26 sierpnia 2013 r. sygn. akt VII U 718/13

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 978/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 13 marca 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił ubezpieczonej D. R. uchylecia decyzji z dnia 12 października 2011 roku w części, w jakiej decyzja ta zawiesza wypłatę emerytury za okres od dnia 1 października 2011 roku do 21 listopada 2012 roku. Organ rentowy wskazał, iż wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku nie ma zastosowania do przypadającego przed dniem 22 listopada 2012 roku okresu zawieszenia emerytur.

Odwołaniem z dnia 12 kwietnia 2013 roku ubezpieczona D. R. zaskarżyła powyższą decyzję, wskazując, że świadczenie zostało jej przyznane na podstawie obowiązujących wcześniej przepisów czyli bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, umożliwiającego łączenie pracy zawodowej z pobieraniem emerytury. W jej ocenie na skutek orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z 13 listopada 2012 roku przyjąć należy fikcję prawną, że przyczyna wstrzymania wypłaty emerytury nigdy nie zaistniała. Skoro zatem organ rentowy wstrzymał ubezpieczonej wypłatę emerytury od dnia

1 października 2011 roku, a po wyroku Trybunału Konstytucyjnego wznowił wypłatę świadczenia tylko od dnia 22 listopada 2012 roku to należy zmienić zaskarżoną decyzję i zobowiązać organ rentowy do wypłaty emerytury począwszy od daty zawieszenia, to jest od dnia 1 października 2011 roku.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie w całości.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 26 sierpnia 2013 r., zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał ubezpieczonej D. R. prawo do wypłaty emerytury od chwili jej zawieszenia oraz – w punkcie II, oddalił odwołanie w zakresie żądania odsetek.

W ustaleniach faktycznych Sąd I instancji podał, że D. R. urodziła się w dniu (...). Wnioskiem z dnia 26 listopada 2009 roku wystąpiła o prawo do emerytury. Decyzją z dnia 9 grudnia 2009 roku ZUS przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury od dnia 1 listopada 2009 roku, tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Na dzień ustalania uprawnień do świadczenia ubezpieczona legitymowała się łącznym okresem ubezpieczenia 34 lata, 7 miesięcy i 27 dni.

Sąd Okręgowy ustalił także, że od dnia 1 września 2008 D. R. zatrudniona jest w Centrum (...) w S.. Ubezpieczona przedkładała w organie rentowym zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu za lata 2009-2012. Ostatnie zaświadczenie dotyczące zatrudnienia ubezpieczonej w Centrum (...) w S. wystawione zostało 2 kwietnia 2013 roku.

Decyzją z dnia 12 października 2011 roku organ rentowy z urzędu wstrzymał wypłatę należnej ubezpieczonej emerytury od dnia 1 października 2011 roku, przywołując jako podstawę prawną art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 roku, nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 roku, nr 291, poz. 1707).

Wnioskiem z dnia 30 listopada 2012 roku ubezpieczona wystąpiła do organu rentowego o wznowienie postępowania i podjęcie wypłaty emerytury wstrzymanej decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w S. z dnia 12 października 2011 roku oraz wypłatę zaległych świadczeń wraz z należnymi odsetkami.

Decyzją z dnia 14 stycznia 2013 roku ZUS podjął wypłatę emerytury ubezpieczonej od dnia 22 listopada 2012 roku, tj. od dnia, w którym opublikowany został wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku (Dz. U. z 2012 roku, poz. 1285). Organ rentowy nie wyrównał ubezpieczonej emerytury za okres od 1 października 2011 roku do 21 listopada 2012, ani też nie wypłacił odsetek za zwłokę.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Okręgowy uznał, iż odwołanie ubezpieczonej okazało się częściowo uzasadnione. Uzasadniając powyższe wskazał, iż okoliczności faktyczne rozpoznawanej sprawy należy uznać za bezsporne. Prawo do emerytury D. R. nabyła z dniem 1 listopada 2009 roku, kiedy to była zatrudniona na podstawie umowy o pracę w Centrum (...) w S.. Wymieniona, po dniu 1 października 2011 roku kontynuuje zatrudnienie, bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywała je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury.

Spór w rozpoznawanej sprawie sprowadzał się więc do oceny zagadnienia prawnego, a mianowicie czy w niniejszym stanie faktycznym zostały spełnione przesłanki konieczne do zastosowania przepisu art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. jedn. Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm., dalej jako: ustawa emerytalna).

Sąd Okręgowy wskazał, iż przepis art. 103a został dodany do ustawy emerytalnej przez art. 6 pkt 2 ustawy, z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o Finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2010 Nr 257 poz. 1726) i wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2011 roku. Zgodnie z tym przepisem, prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury. Jednakże, po rozwiązaniu umowy o pracę, osoby te mogą zatrudnić się ponownie u tego samego lub innego pracodawcy i wówczas emerytura będzie im wypłacana (ustaną przesłanki do jej zawieszenia).

Odnosząc wyżej przedstawiony stan prawny do sprawy zainicjowanej odwołaniem ubezpieczonej D. R. Sąd pierwszej instancji dostrzegł, że jej sytuacja faktyczna jest jednak odmienna, ponieważ co prawda pozostawała ona i nadal pozostaje w zatrudnieniu, ale prawo do emerytury nabyła na podstawie decyzji z 1 listopada 2009 roku, kiedy art. 103a ustawy emerytalnej jeszcze nie obowiązywał.

W związku z powyższym Sąd Okręgowy zwrócił między innymi uwagę na to, że z dniem 22 listopada 2012 roku art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw, w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dodanym przez art. 6 pkt. 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r. bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, został uznany wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku (sygn. akt K 2/12) za niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa, wynikającą z art. 2 Konstytucji RP. W przytoczonym orzeczeniu Trybunał Konstytucyjny zważył, że podstawowy problem w zawisłej przed nim sprawie dotyczył oceny, czy ustawodawca, rozciągając obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą - jako warunek realizacji prawa do emerytury - na osoby, które skutecznie nabyły i zrealizowały to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r., nie naruszył zasady zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa. W tym okresie bowiem treścią ryzyka emerytalnego było wyłącznie osiągnięcie wieku emerytalnego (i stażu ubezpieczeniowego), co znaczy, że realizacja świadczenia następowała niezależnie od dalszego zatrudnienia. Zdaniem Trybunału Konstytucyjnego zasada ochrony zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału, związana jest z bezpieczeństwem prawnym jednostki. Przejawia się w takim stanowieniu i stosowaniu prawa przez państwo, by nie stawało się ono pułapką dla obywatela i by mógł on układać swoje sprawy w zaufaniu, że nie naraża się na skutki, których nie był w stanie przewidzieć w momencie podejmowania decyzji i działań oraz w przekonaniu, że jego działania będą także później uznawane przez porządek prawny.

Sąd pierwszej instancji w całości podzielił wykładnię przepisów prawa i argumentację przedstawioną przez Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 13 listopada 2012 roku. W związku z powyższym, zdaniem tego Sądu, utrata mocy obowiązującej przepisu z powodu jego niezgodności z Konstytucją oznacza, że przepis ten nie może być stosowany, poczynając od daty jego uchwalenia. Wyrok Trybunału ma w takiej sytuacji – wbrew temu, co twierdził organ rentowy - skutki retroaktywne, a przez to zachodzi konieczność ponownego rozpoznania sprawy z pominięciem już niekonstytucyjnego przepisu. W niniejszych okolicznościach za zgodną z Konstytucją RP uznać należało sytuację, w której w odniesieniu do osób, które nabyły prawo do emerytury, kontynuując zatrudnienie, w okresie od dnia 8 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2010 roku, wznowienie emerytury obejmowało okres od wstrzymania wypłaty – zawieszenia tejże wypłaty. Kierując się wyżej przedstawioną argumentacją, Sąd Okręgowy – na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. – zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego i przyznał D. R. prawo do wypłaty emerytury od chwili jej zawieszenia (pkt I sentencji wyroku).

W punkcie II wyroku Sąd pierwszej instancji oddalił wniosek o zasądzenie na rzecz ubezpieczonej odsetek od organu rentowego. Zgodnie bowiem z przepisem z art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009r., Nr 205, poz. 1585 ze zm.) jeżeli organ rentowy – w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych – nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które ZUS nie ponosi odpowiedzialności. Uwzględniając powyższe uwagi, Sąd pierwszej instancji stwierdził, iż w sprawie niniejszej, na dzień wydania decyzji wstrzymującej wypłatę przyznanej uprzednio emerytury, organ rentowy działał na podstawie obowiązujących przepisów prawa. Wszystkie zakwestionowane później przepisy występowały w obrocie prawnym, przynależąc do zespołu norm składających się na system ubezpieczeń społecznych, obowiązujący w dacie wydawania decyzji wstrzymującej. O ile więc nie ulega wątpliwości, iż samo wznowienie wypłaty winno obejmować okres od jej uprzedniego wstrzymania, brak jest ustawowych podstaw do uznania, iż opóźnienie w wypłacie świadczenia

spowodowane jego zawieszeniem w wyniku wydania decyzji wstrzymującej emeryturę było następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność na podstawie powołanych przepisów ustawy systemowej. Dopiero bowiem orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wyklarowało materię prawną, czyniąc ją zgodną z porządkiem konstytucyjnym. Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy orzekł jak w punkcie II sentencji wyroku.

Z wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie nie zgodził się organ rentowy.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych w wywiedzionej apelacji zaskarżył wyrok w części, to jest w zakresie punktu I, zarzucając mu naruszenie art. 28 w zw. z art. 103a ustawy z 16 grudnia 2010 r o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U nr 257 poz. 1726 ze zm.) dodanym przez art. 6 pkt.2 ustawy z 16.12.2010 r o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw. Wskazując na powyższy zarzut skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w części poprzez oddalenie odwołania.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelację należało uznać za nieuzasadnioną.

Ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Okręgowy są prawidłowe, a wyprowadzone z nich wnioski prawne nie budzą zastrzeżeń. Ustalenia te i rozważania sąd odwoławczy podziela i przyjmuje za własne.

Przy bezspornym stanie faktycznym sprawy przedmiot sporu sprowadza się do ustalenia wpływu wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., sygn. akt K 2/12, na sytuację prawną ubezpieczonej w okresie od dnia 1 października 2011 r. do 22 listopada 2012 roku w zakresie prawa do pobierania emerytury przyznanej ubezpieczonej od dnia 1 listopada 2009 r.

Przypomnieć należy, że powyższym wyrokiem Trybunał Konstytucyjny uznał za niezgodny z Konstytucją art. 28 ustawy zmieniającej w związku z art. 103a ustawy emerytalnej, dodany przez art. 6 pkt 2 ustawy zmieniającej w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Wyrok ten wszedł w życie z dniem jego opublikowania w Dzienniku Ustaw, tj. w dniu 22 listopada 2012 r. (Dz. U. z 2012 r., nr 1285). W niniejszej sprawie bezspornym jest, że w oparciu o analizowane przez Trybunał Konstytucyjny w przytoczonym orzeczeniu przepisy organ rentowy decyzją z dnia 12 października 2011 r. zawiesił ubezpieczonej prawo do wypłaty emerytury od dnia 1 października 2011 r. w związku kontynuowaniem zatrudnienia.

Z treści uzasadnienia wskazanego wyroku Trybunału wynika, że zarzut niekonstytucyjności kwestionowanej regulacji sformułowany został w odniesieniu do wąskiego kręgu osób, a mianowicie emerytów, którzy nabyli prawo do emerytury na mocy wcześniejszych przepisów, tj. bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Trybunał nie objął przy tym analizą rozwiązania przyjętego przez ustawodawcę, polegającego na uzależnieniu realizacji nabytego prawa do emerytury od uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego emeryt wykonywał pracę bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury. Trybunał podkreślił między innymi, że art. 103a ustawy emerytalnej powinien być traktowany nie jako przepis dotyczący reguł łączenia świadczenia emerytalnego i zarobku, lecz jako przepis określający warunki realizacji prawa do emerytury, a więc określający treść ryzyka emerytalnego. Określa więc zasady powstania prawa do świadczenia.

Problem w sprawie rozpatrywanej przez Trybunał dotyczył zatem oceny, czy ustawodawca mógł na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z dnia 16 grudnia 2010 r. rozciągnąć stosowanie art. 103a ustawy emerytalnej – przepisu ustalającego nową treść ryzyka emerytalnego – na sytuacje przeszłe, tj. wobec osób, takich jak ubezpieczona D. R., które już nabyły prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r., czyli w czasie obowiązywania regulacji niezawierającej wymogu rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą dla uzyskania świadczenia emerytalnego. Trybunał stan taki ocenił negatywnie i stwierdził, że rozwiązanie przyjęte przez ustawodawcę w art. 28 ustawy zmieniającej spowodowało, że osoby, które już skutecznie nabyły i zrealizowały prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. musiały, na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej

w związku z art. 103a ustawy emerytalnej, poddać się nowej, mniej korzystnej dla nich treści ryzyka emerytalnego. Innymi słowy, ubezpieczeni, którzy prawo do emerytury uzyskali po spełnieniu jedynie warunku osiągnięcia wieku oraz odpowiedniego stażu ubezpieczeniowego, musieli ponownie zrealizować swoje prawo do emerytury według nowej treści ryzyka, czyli spełnić także warunek rozwiązania stosunku pracy, aby emeryturę nadal pobierać od 1 października 2011 r. Oznaczało to dla nich, że chcąc nadal pracować i jednocześnie pobierać emeryturę osoby te musiały rozwiązać stosunek pracy i raz jeszcze go nawiązać. Trybunał akcentował przy tym, że decyzja o przejściu na emeryturę jest podejmowana przez ubezpieczonego raz na całe życie. Znając warunki, jakie będzie musiał spełnić, aby zrealizować nabyte prawo – w tym wypadku rozwiązanie stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą – ma on szansę się do nich przygotować. Może zatem odpowiednio ułożyć stosunki ze swoim dotychczasowym pracodawcą, ewentualnie poszukać pracodawcy, który zgodzi się rozwiązać z nim stosunek pracy, po czym ponownie go nawiązać. Osoby, które przeszły na emeryturę w latach 2009-2010 bez konieczności rozwiązywania stosunków pracy, w związku z decyzją ustawodawcy o objęciu ich tym obowiązkiem, nie miały takiej możliwości. Wreszcie też, określając skutki wyroku, Trybunał wyjaśnił, że z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw utraci moc art. 28 ustawy zmieniającej w zakresie, w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy emerytalnej do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Oznacza to, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą - jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury - nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. Natomiast przepis ten pozostaje nadal w obrocie prawnym i znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury w momencie jego wejścia w życie i później, tj. od 1 stycznia 2011 r.

Należy podkreślić, że utrata mocy obowiązującej aktu normatywnego następuje z chwilą wejścia w życie wyroku Trybunału Konstytucyjnego i orzeczenie ma w tym zakresie charakter konstytucyjny. Orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego są powszechnie obowiązujące, abstrakcyjnie adresowane, zawierające normatywną treść (choć w sensie negatywnym) i zbliżają się do regulacji normatywnej - w tych wszystkich wypadkach, kiedy rozstrzygnięcie jest nakierowane na eliminację niekonstytucyjnej normy w pełnym lub częściowym zakresie. Takie cechy należy przypisać orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego stwierdzającemu wprost niekonstytucyjność przepisu prawa, ale także ustalającym zakres treściowy przepisu, w jakim popada on w kolizję z Konstytucją.

Jednocześnie w orzecznictwie Sądu Najwyższego zdecydowanie przeważa pogląd o skuteczności ex tunc wyroków Trybunału Konstytucyjnego (zob. uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 7 grudnia 2006 r., III CZP 99/06, OSNC 2007/6/79; uchwały z dnia 23 stycznia 2001 r., III ZP 30/00, OSNP 2001/23/685; z dnia 3 lipca 2003 r., III CZP 45/03, OSNC 2004/9/136; z dnia 23 stycznia 2004 r., III CZP 112/03, OSNC 2005/4/61; z dnia 23 czerwca 2005 r., III CZP 35/05, OSNC 2006/5/81 i z dnia 19 maja 2006 r., III CZP 26/06, OSNC 2007/3/39 oraz wyroki z dnia 10 listopada 1999 r., I CKN 204/98, OSNC 2000/5/94; z dnia 19 grudnia 1999 r., I CKN 632/98, niepubl.; z dnia 19 kwietnia 2000 r., II CKN 272/00, niepubl.; z dnia 15 stycznia 2003 r., IV CKN 1693/00, niepubl.; z dnia 9 października 2003 r., I CK 150/02, OSNC 2004/7-8/132, ze sprost. OSNC 2004/10/131; z dnia 29 października 2003 r., III CK 34/02, OSP 2005/4/54; z dnia 30 września 2004 r., IV CK 20/04, OSNC 2005/9/161; z dnia 26 listopada 2004 r., V CK 270/04, niepubl.; z dnia 12 stycznia 2005 r., I CK 457/04, niepubl.; z dnia 7 października 2005 r., II CK 756/04, "Monitor Prawniczy" 2005, nr 21, s. 1027; z dnia 14 września 2006 r., III CSK 102/06, niepubl.; z dnia 15 czerwca 2007 r., II CNP 37/07, niepubl.; z dnia 13 grudnia 2007 r., I CSK 315/07, niepubl.; z dnia 19 czerwca 2008 r., V CSK 31/08, OSNC-ZD 2009/1/16; z dnia 20 maja 2009 r., I CSK 379/08, OSNC 2009/10/172 i z dnia 10 grudnia 2009 r., III CSK 110/09, OSNC 2010/5/82, a także postanowienia z dnia 7 grudnia 2000 r., III ZP 27/00, OSNAP 2001/10/331 i z dnia 15 kwietnia 2004 r., IV CK 272/03, niepubl.). Przedstawione tu stanowisko podziela Sąd Apelacyjny rozpoznający niniejszą sprawę.

Od zasady skuteczności wyroku Trybunału Konstytucyjnego ex tunc istnieją wyjątki mające podstawę w przepisach Konstytucji, które jednak nie zachodzą w okolicznościach tej sprawy. W reakcji na zarzuty apelacji odnotować jedynie wypada, że jednym z takich wyjątków jest sytuacja, gdy Trybunał Konstytucyjny wskazuje datę uchylecia aktu normatywnego, który uznał za niezgodny z przepisem lub też odroczy obowiązywanie swego wyroku. Ponieważ

jednak żadna z tych sytuacji nie zaistniała w związku z analizowanym wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., to kwestia retroaktywnej skuteczności tego wyroku nie może budzić wątpliwości.

Prawo sądu do zmiany decyzji organu rentowego od chwili jej wydania nawet jeżeli decyzja ta została wydana przed ogłoszeniem orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego wynika także i z tego, że skutkiem wyroku Trybunału Konstytucyjnego, stwierdzającego niezgodność z Konstytucją nieobowiązującego już przepisu ustawy, jest umożliwienie wznowienia postępowań sądowych (i nie tylko – uwaga S.A.), w których taki przepis stanowił podstawę prawną rozstrzygnięcia (taki pogląd wyraził Sąd Najwyższy między innymi w postanowieniu z dnia 20 czerwca 2007 r., V CNP 45/07, LEX nr 347227). Z takiego prawa skorzystała ubezpieczona D. R., która w dniu 3 grudnia 2013 roku złożyła wniosek o wznowienie postępowania oraz podjęcie wypłaty emerytury wraz z zaległymi świadczeniami i należnymi odsetkami. Wskazać należy, że co do zasady wznowienie na tej podstawie może dotyczyć tych orzeczeń, które uprawomocniły się przed datą opublikowania orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego. Nadto w piśmiennictwie w omawianym zakresie, przyjmuje się, że skutkiem pośrednim stwierdzenia niezgodności kontrolowanego aktu normatywnego z Konstytucją, umową międzynarodową lub aktem normatywnym wyższego rzędu jest - obok skutku bezpośredniego w postaci utraty przez akt normatywny mocy obowiązującej - możliwość podważenia rozstrzygnięcia sądowego lub administracyjnego podjętego na podstawie aktu normatywnego, którego w dacie rozstrzygania sprawy dotyczyło domniemanie konstytucyjności, a który po prawomocnym rozstrzygnięciu sprawy został uznany za niekonstytucyjny. Oczywiście jest więc, że wznowienie postępowania w takich sytuacjach ma doprowadzić do sanacji postępowania sądowego (lub administracyjnego) opartego na niekonstytucyjnym akcie prawnym. Należy tym samym przyjąć, że po wznowieniu postępowania będzie się ono toczyć z pominięciem tych niekonstytucyjnych przepisów. W przeciwnym razie nieracjonalne byłoby dopuszczenie do wznowienia postępowania, które miałyby się toczyć na podstawie niekonstytucyjnego aktu prawnego, chociaż przez pewien czas obowiązującego.

Na tej podstawie oraz zgodnie z przytoczonymi rozważaniami odnośnie mocy wstecznej wyroków Trybunału Konstytucyjnego zdaniem Sądu Apelacyjnego należało przyjąć, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. ma w tym przypadku skutki retroaktywne. Utrata mocy obowiązującej zakwestionowanych nim przepisów art. 103a ustawy emerytalnej w związku z art. 28 ustawy zmieniającej nastąpiła od daty ich uchwalenia, jednak przepisy te w zakresie oznaczonym w wyroku Trybunału są niekonstytucyjne od początku.

W związku z orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. prawo do emerytury dla ubezpieczonej, która nabyła je z dniem 1 listopada 2009 r., mimo kontynuowania zatrudnienia u pracodawcy, na rzecz którego wykonywała je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury i które było jej wypłacane, zostało zachowane także od dnia 1 października 2011 r., o czym trafnie orzekł sąd pierwszej instancji w zaskarżonym wyroku.

Tak argumentując, Sąd Apelacyjny uznał, że apelacja organu rentowego nie zawiera usprawiedliwionych podstaw i dlatego na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił ją w całości.

SSA Barbara Białecka SSA Jolanta Hawryszko SSA Anna Polak